

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-наукову програму третього рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «ПРАВО»

Рецензована освітньо-наукова програма (далі – ОНП) за спеціальністю 081 «Право» розроблена на юридичному факультеті Сумського національного аграрного університету (далі – СНАУ), який з 2014 року знаходиться у підпорядкуванні Міністерства освіти і науки України. Ознайомлення з інформацією на сайті СНАУ дозволило переконатися, що мета ОНП «Право» щодо підготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців – дослідників зі спеціальності 081 «Право», що сприяють розбудові аграрного сектора та суспільства в цілому на засадах сталого розвитку та є свідомими громадянами, повністю узгоджується із місією та цілями Стратегії розвитку СНАУ.

Вважаємо, що дійсно, унікальність ОНП «Право» полягає у формуванні у здобувача здатності розуміти, інтерпретувати і впроваджувати ідею, доктрину і правові принципи держави сталого розвитку відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, що, у свою чергу, відповідає оновленим напрямкам наукових досліджень Національної академії правових наук України відповідно до Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722. Акцентування уваги у ОНП «Право» передусім на цілях сталого розвитку – сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта – свідчить, на наш погляд, про усвідомлення розробниками ОНП необхідності збалансованого формування змісту ОНП та спроможності якісного забезпечення реалізації цієї Програми досвідченими викладачами (які є керівниками різних наукових юридичних шкіл з теоретичних і практичних правових питань), професіоналів – практиків та мотивованої спільноти здобувачів.

Важливим спостереженням є те, що у ОНП «Право» коректно визначено основні засоби досягнення мети Програми, передусім, програмні результати навчання (далі – ПРН), загальні та фахові компетентності, перелік обов'язкових освітніх компонент (далі – ОК) (серед яких чотири фахові ОК, а освітні компоненти ОК6 – «Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції» та ОК 14 – «Правове забезпечення сталого розвитку регіонів – зумовлюють унікальність Програми та враховують галузевий й регіональний аспекти). Водночас, галузевий та регіональний аспекти відображені у програмних результатах навчання, а саме, у ПРН 16, ПРН 18, ПРН 21 – ПРН 26.

Крім того, аналіз матриці забезпечення ПРН відповідними компонентами ОНП свідчить про належне виконання вимог Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. На нашу думку, зміст ОНП має чітку структуру, освітні компоненти, що включені до ОНП, становлять логічну взаємопов'язану систему та у сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Водночас, пропонуємо активізувати діяльність у напрямку використання можливостей неформальної та дуальної освіти.

Аналіз інформації, що міститься на сайті юридичного факультету СНАУ, дозволив переконатися, що напрями наукових досліджень здобувачів відповідають цілям ОНП, Стратегії розвитку СНАУ та потребам регіону. Вважаємо, що розробниками ОНП «Право» конструктивно впроваджується ідея взаємодії галузей права, передусім, екологічного, земельного, аграрного, трудового, адміністративного, інформаційного, фінансового. Це, на наш погляд, дозволяє ефективно використовувати, наприклад, у земельній сфері не лише правові засоби земельного права, але й адміністративного, інформаційного права. Це, у свою чергу, знайшло своє висвітлення як у наукових публікаціях здобувачів, так і у публікаціях наукових керівників, можливих рецензентів, які є дотичними до тем дисертацій здобувачів. Водночас, це можна спостерігати і у переліку вибіркового дисциплін, оволодіння якими дозволять здобувачам поглибити свої фахові знання, наприклад, щодо актуальних проблем екологічного та земельного права, правових засад експертної оцінки землі, претензійно-позовної роботи у сфері сільського господарства.

Існуючий досвід нашого наукового співробітництва з вченими – юристами юридичного факультету СНАУ також дозволяє засвідчити, що у межах їх наукових шкіл протягом останнього часу проводяться дослідження на перетинанні використання правових засобів аграрного, земельного, екологічного, адміністративного та інформаційного права.

Вважаємо, що юридичний факультет СНАУ володіє достатнім науковим потенціалом (у кількісному та якісному вимірі), спроможним забезпечувати якісно високий рівень реалізації наукової складової підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти.

Беручи до уваги вищевикладене, можемо констатувати, що рецензована освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії (третьій рівень вищої освіти) за спеціальністю 081 «Право» Сумського національного аграрного університету базується на новітніх концептуальних засадах, підготовлена на належному науково-методологічному рівні, а відтак може

бути рекомендована до застосування у якісній підготовці здобувачів вищої освіти відповідного рівня.

**Завідувач кафедри земельного та
аграрного права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України**

М. В. Шульга

